

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(17.)

Költ *Bétsben*, Kis-Afzony-Havának
 (Augustusnak) 27-dik napján, 1793-dik
 Efstendőben.

Hadi Környűlállások.

Ö Tsáfz. Királyi Felsége, ezen folyó
 Augustus hónapnak 19-dikén egy kegyes
 parantsolatját botsátotta az Udvari Had-
 Tanátshoz, melly parantsolatnak ide megy-
 ki summásan az értelme: „Írjon az említett
 Tanáts Hg *Koburghoz*, hogy a' vezérlése
 alatt lévő Seregnek mondjon szíves közö-
 netet ő Felsége' nevében, 's tegye bizo-
 nyossá azt, hogy ámbár ő Felsége, a' Feje-
 delmi nyomos foglalatosságok miatt nem

T

teljesítheti is abban, önnön kívánságát, hogy tulajdon fzeimeivel láthatná hív Vitézeinek bator és ditső magok - viseléseket: lélekben mindazáltal velek van, minden-némü vefzéllyeikben, és bajoskodásaikban; 's ugyan azért ki is nézett már belső örömmel a' mindennapi Jegyzésekből sok Tiszteket, a' kik ezen ostrom (t. i. *Valentzia* Várának ostroma) alatt igyekeztek magokat ki - mutatni, 's ki is mutatták valóság-gal. Maga se fog ugyan el - felejtkezni ő Felsege, valamikor alkalmatosság adándja elől magát, mind azon Tiszteknek meg-jutalmazásokról, a' kiknek neveik, hafznos szolgálatjoknak elő - adásával együtt küldettek hozzája; parantsolta mindazonáltal egyfzersmind az Udvari Had-Tanátsnak is, hogy a' mennyire tsak az egyenesség megengedi, figyelmetességgel legyen az említett Tisztekre, mind annyiszor: valahányszor promotziók eránt tejénd jelentéseket ő Felsegéhez. — Kezdte a' meg-jutalmazást ő Felsege, Gr. *Erbach* Feldmarsal-Lieut. nak, es B. *Wenkheim* Generál - Májornak meg-jutalmazásokon, kik az említett ostromnál különösen magasztaltt szolgálatokat tettek. Gr. *Erbach* lett, az eddig *Mathesen* nevet viselt Regiment' Tulajdonossává; B. *Wenkheim* pedig kapta az eddig *Brentano* nevet viselt Regimentet. "

Hg *Koburn*nak leg - újabb Tudósítása szerént, meg-tamadta Hg *Höhenlohe* azon

Frantzia Sereg-osztályt, melly rész-szerént *Quesnoi*, rész-szerént *Maubeuge* Váranak segítségére küldetett. Földre terített be-
lölle öt százat, el-fogott két százat, 's nyert
18 ágyúkat.

Koburg Hertzegtől érkezett előbbi
Tudósítások.

„*Bovines*, vagy *Bouvines* nevezetű
Városotkánál, melly fekszik *Tournay*
(*Dornick*), és *Lille* (*Plyffel*) Várai
között: meg-bújt egy szakállza a' B. *Knobelsdorf*
Generállieutenant' vezérlése alatt
lévő Prusszus Sereg-osztálynak, 's kelep-
tzébe kerítvén hatvan vizsgálódó, rész-
szerént gyalog, rész-szerént lovas Frantziákat,
kilentzet le-ölt közzülök; egy Tisztet pedig,
ötvened magával rabbá tett.“

„A' melly recögnoscirozások (visgá-
lódások) lettek 3-dik Augustustól fogva,
tizenegyedikig: azoknak alkalmatosságá-
val öt Tisztjeink kaptak sebet. Ezek köz-
zül valók: *Barkó*-Huszár második Kapit.
Sztranka, és Főhadnagy *Bednárovits*; úgy
nem-különben határ-örző Stuttzos Főhadn.
Peller — Urak.“

„Fellyebb említett *Knobelsdorf* Prussz,
Generális, *Trier* (*Treviri*) Városához
rendeltetett, Seregével együtt, *Austriai-*
Flandria' ízéléről; 's helyébe állott a'
Hollandiai örökös Helytartó - Hertzegnek
első Fia.“

A' *Landau* Frantzia Őrizet, és valami húsz ezerig való táborozó Frantziáság, el akarták verni *Wurmser* Vezérünket Auguft. 12-dikén *Landau*' kerületéről; de nem bódogúlhattak: említett Vezérünk ellenben ki-ürített két Falukat — *Rohrbach*, és *Bellikam* nevezetűeket — a' Frantziáktól; 's eleséget, és munitziót is alkalmasint vett-el tőlök. — Auguft. 16-dikán szándékozott egybe-kapcsolni magát a' *Pruffziai* Király Gr. *Wurmserrel*, kik is úgy végeztek előre, hogy egyesültt erejeből 30 ezer Ember-maradjon *Landau*' ostromlására; a' nagyobb rész pedig nyomúllyon *Alsátziába*.

A' *Német-Birodalomnak Felső-Rajnai (Rhenanus Superior)* Kerületéből írták Auguft. 5-dikén, hogy azon a' tájjon forr a' sok Ember a' *Rajna-vize*' két partján. *Strafsburg* körül mind le-aratták a' gabonát, és le-kaszálták a' füvet nagy siettséggel, 's bé-takarították azt a' Városba, és készültek a' Város' óltalmára, az új batteriák. — *Kehl*ből — melly *Strafsburg*' ellenében fekszik innen a' *Rajnán*, és a' *Német-Birodalomhoz* tartozik — minden jószágaikat el-takarították a' *Lakosok*, tartván tölle, ne hogy ágyú-golyóbisok' prédái legyenek azok.

A' *Pruffziai* Király, maga felséges személyében lett Közbenjárójokká azon érdemes Tisztjeinknek, a' kik példássan meg-különböztették magokat vitézségekkel

Moguntzia Városánál. — Megküldötte ugyan is ezeknek neveiket Hg *Koburghoz*, ajánlván őket különösen a' Ts. Kir. Felségnek kegyességébe. Fels. Urunknál az a' fogamatja lett mindjárt a' Prussziai Felség' közbenjárásának, hogy az általa ajánlott Tisztjeinknek neveik, 's érdemeik közön-ségesekké tétettek a' *Bétsi Udvari Újság*-ban. Ezen szerentsés Vitézeinknek száma között valók: *Wurmser*-Huszár Oberster, és Kapitány, B. *Wachenheim*, és *Buday* Urak is. Báró *Wachenheim* felől, azt a' bizonyosságot teszi a' Prussz. Felség, hogy Júniusnak 27-dikén — a' midőn tüzessen ki-rontott az Ellenség *Weiffenau* felé — önnön indulatjából vitte Lovassainkat, a' Frantziák' segítsége ellen, 's vissza is nyomta azt igen vitézül. — *Buday* Kapitányunkat pedig olly hathatós ki-fejezésekkel ditsérte-meg a' már többször említett Felség, hogy nagy remekjeit adta az mind vitézi okosságának, mind bátorságának: valahányszor *Bretzenheim* felé rontott-ki a' Várból az Ellenség.

Egy *Berlini* Levél, következőképpen adja-elő azon egyesült Seregeknek egész veszteségeket, mellyek visszavették a' Frantziáktól *Moguntzia* Városát. „A' Prusszusok' holtjaiknak, sebeseiknek, és el-fogottjaiknak száma, az ostrom' első kezdetétől fogva, annak végéig, ment 1605-re; a' Tsász. Kir. Sereg-osztályok'

részéről 749-re; a' Saxokéről 219-re; a' Bavarusokéről 25-re; a' Hefzen-Casszeliekéről 61-re; a' Hefzen-Darmstadtiakéről 58-ra; öszveséggel 2717-re. — Prussz. Tisztek 16-an hüllottak-el, 's 74-en kaptak sebet; Tsász. Kir. Tisztek négyen hóltak-meg, 's 14-en kaptak sebet.

Frantziák 21 ezeren vóltak *Moguntziában*, midön ezt körül-fogták az eggyesültt Seregek; és most 16 ezer hadakozó Emberek tértek onnan vissza Fr. Országba, *Merlin'* elő-adása szerént.

A' *Nizzai* Grófságban újra szerentsét próbáltak Júl. 20-dikén három-felől is a' Frantziák, az eggyesültt Tsász. Kir., és *Pedemontziumi* Seregek ellen; de tsak olly sikere lenül, mint annak-elötte: az eggyesültt Seregek ellenben, hatalmasan el-verték a' Frantziákat, *Belvederei* tanyájokból.

Az *Orosz*, és *Nagy-Britanniai* Udvar meg nem engedik, hogy *Svéd-Országból*, és *Dániából* eleség, 's a' had-folytatáshoz meg-kívántató más szükséges dolgok szállittathassanak *Frantzia-Országba*; a' mint-hogy ez eránt jelentést is tétettek Követjeik által mind a' *Stokholmi*, mind a' *Koppenhágai* Udvaroknál.

Olly Tudósítások érkeztek napnyúgoti Indiából *Londonba*, hogy a' Fekete Emberek *S. Domingo* Szigetének *Cap* nevezetű fő Városát el-foglalták, egy véres hartz után, melly 3 napokig tartott, 's a' melly-

ben két részről, úgymint a' Frantziák', és a' Feketék' részéről, húsz ezer Emberek hüllottak-el. Eggyik Fél se adott pardont a' másiknak. A' Feketék egyre öldösték az Affzonyokat, és Gvermekeket is. — *Martinique*, és *Guadeloupe* Szigeteiben, kíméletlenül gyilkollyák egymást a' különböző értelmű Frantziák, kik közzül egy Rész *Angliához* kívánná kaptsolni a' megnevezett Szigeteket. Anglus Tengeri-Vezér *Gardner* bé-kerítve tartja azokat, 's hadakozás nélkül szándékozik rajtok diadal-maskodni.

A' *Marokkói* Tsászá, egy hosszas Jelentést adott ki, arabs, és frantzia nyelven, mellyben azt beszéli elő környülállásosan: hogy' lett ő, az Attya, és Báltya után Tsászárrá. Azután, fordul a' Frantziákra, a' kikről úgymond azt hallya nagy meg háborodással, hogy a' régi igazgatás módját fel forgatták, és önnön törvényes Fejedelmeket meg-ölték, a' kivel az ő F. Attya szoross eggyeffégen élt; az mindazáltal tsendesítésére szolgált ő neki — *így folytatja beszédét* — midőn hallotta, hogy nem minden Frantziák úgy gondolkoznak, és egy nagy Rész, állhatatosan Királyt kíván, a' Meg-ölettetettnek familiájából: az pedig, vigasztallya is ötet, hogy Szélim Szultán (a' Török Tsászá) semmi Követet el nem akart fogadni azon pártütöktől, 's Isten-el-lenségítől; hogy továbbá minden Fejedel-

mek, kik a' Jésus' tudományát követik, Fr. Ország' előbbeni rend-tartásának visszaállítására törekednek. Ezen nagy tzelnek elérésére ő is ajánlja eszközül, a' maga egész hatalmát, 's meg tiltja, a' maga Tartományaiba való bé-menetelt mind azon pártos, és gonosz Embereknek, a' kik meg nem esmérik, önnön törvényes Urokat és Királyokat.

A' *Török Tsászárról* azt írják az újabb Tudósítások, hogy egy-általlyában nem akarja meg-esmérni a' Fr. Közöns. Társaságot. Nem ment ugyan el azért mindjárt Konstantinápolyból *Descorches*; de ez, koránt se Követ, hanem tsak valami Biztos forma; nem is lakik abban a' külső Városában *Konstantinápolynak*, mellyben a' több Keresztyén Követek rezideálnak, úgymint *Perában*; hanem *Galatában* tartózkodik egy Kalmárnál.

A' Közjóra ügyelő Frantzia Deputázióinak, *Barrere* szokott többnyire Szószollója lenni, a' Nemzet-Gyűlése előtt. Ez az Ember nagyon ért, az indulatokat mérséklő és tsendesítő elő-adás' módjához; minekokáért el is nevezték már *Endormeurnek* (szó szerént fordítva: El-altatónak). Adta *Barrere*, Júliusnak 26-dik és 28-dik napjain is remekjeit a' maga *Andormőri* tálentomának. Minekelötte tud. ill. hozzá fogott volna a' N. Gyűlése' palotájában Júl. 26-kán azon Tudósításoknak közönségesen

való fel-olvasásához, mellyek érkeztenek a' Közjóra ügyelő Deputátzióhoz, a' Rojalistákkal hadakozó republikánus Seregektől, következő ki-fejezésekkel élt: *Úgy ítélte a' Deputátzió, hogy a' Közöns. Társasági Nép előtt nem kell el-titkolni még a' leg-kedvetlenebb történeteket is.* — Július' 28-dikán pedig így kezdte elő-adását: „A' melly híreket vettünk, olyanok azok, hogy minden más Emberekben rémülést okoznának; tsupán a' *szabad* Emberekben nem. Élelztik inkább azok a' bátorságnak tüzét a' Republikánusokban, úgymint a' kik jól tudják, hogy a' 'szabadság' birodalma vezéllyeken fundáltatik. Ehez képest, reám bízta a' Deputátzió, hogy közölném Kegyelmetekkel azon Irásokat, mellyeket a' *Móseli* Seregnél lévő Nép-Reprezentánsaitól (Képviselőitől) vett ő ma reggel.“

Meg-pízkáltt darázs-raj módjára felzúdult a' *Párisi* Jákobinus-Klúb azon hírenek hallására, hogy nem övék többé *Valentzia* Vára. Eggy, a' leg-tüzesebb Tagok közzül, el-kialtotta magát: „Már, úgymond, a' Közöns. Társaság-osztályokban lévő Atyánkfiai félni fognak most; mivel azt gondollyák, hogy a' már olly sok ezerek' vérében meg-föröfztött Respublika' teste vonaglaní kezd. Én azt ígértem, hogy Augúst. 10-dikén esküvéssel fogjuk kötelezni magunkat mindnyájan, az Ellenség ellen való indulásra. Tíz millió

kézre vagyon szükségünk, hogy öföze meg öföze - rontsuk Ellenségeinket. Jól van! mindnyájan indúllunk, 's verjük agyon azokat a' nyúl-szívüeket, a' kik nem akarának velünk marsírozni. Elöljáróink, kiket magunk tettünk, előttünk fognak menni, 's tsak az Affzonyok maradnak Párisban. Ha minden Férjfiak, valakik fegyvert foghatnak, egy szívvel lélekkel nyomúlnak a' határ-szelekre: úgy 14 napok alatt vége lesz az Ellenségnek. Az az ellenvetés, hogy majd eleség' dolgából szükséget fognánk látni, hazsontalanság: mert színt' olly könnyü a' szelek felé szállíttatni az eleséget, valamint *Páris* felé."

*Mertint*öl, a' ki N. Gyülesi Kommisszariusz vala *Moguntziában*, azt írtuk a' múltt postán, hogy hatalmasan ki-mentette a' Nemzet-Gyülese előtt a' vólt *Moguntziai* 's *Kasszeli* Kommendánsokat, és egyéb Fő Tiszteket; — de a' *Rajnai* és *Mósfeli* Seregnél vólt N. Gyülesi Kommisszariusz, *Montant*, újra bé-vádolta az említett Kommendánsokat, és Fő Tiszteket; sőt bé-vádolta magát *Mertint* is, a' Kollégájával *Reubellel* együtt. Meg-vallotta *Montant*, hogy a' Garnizon (Örizet) jól viselte magát; de a' Generálisokat vétkeseknek ítélte, mivelhogy azok nem közlötték az Örizettel a' kapitulátziót, melly szzerént négy száz ágyú maradt oda, tsupán kettő héjján, azt is maga jó-szánttából

ajándékozta a' Prussziai Király; 's a' melly kapitulátzióba még tsak egyetlen egy tzikkely sem iktattatott - bé a' *Moguntziai* Pátrioták' javokra. Igaz, úgymond, hogy nem vólt több hús a' Városban; de vólt nyóltz napra való liszt, 's három hónapra való rozsz; bor pedig annyi, hogy minden Katona kapott egy napra egy üveggel. — Kívánta ennél fogva *Montant*, hogy hadi Törvényfzék állíttasson-fel azoknak dolgában, a' kik alája írták magokat a' Kapitulátziónak; 's *Merlin*, és *Reubel* Kommisszariusokról azt mondotta, hogy ha ezek illendöbben viselték vólna magokat hivataljokhoz: úgy *Moguntzia* nem ment vólna még által az Ellenség' kezébe. Ezen utólsó szavain *Montant*nak, sokan megbotránkoztak a' N. Gyűlése' Tagjai közzül, kiknek testi lelki Barátjok *Merlin*.

Thuriot, a' többek között még azt is mondotta, hogy *Merlin*nek vólna inkább jussa, vádolni *Montant*ot: minthogy ez, vétkes henyélésben hagyta a' Rajnai Sereget. *Lacroix* is hasonló értelemben vólt *Thuriottal*, 's a' mi azon mozdúlást illeti, melly által igyekezett a' Rajnai Sereg, fel-fzabadítani az ostrom alól *Moguntziát*: arról úgy ítelt, hogy az olly időben történt, a' midőn már igen késő vólt. Hosszas versengések után a' lett a' végzés, hogy *Montant* írja alája magát az általa fel-tett vádnak, 's az akkor fog majd elő-vétetődni, ha

vissza-téréndenek *Merlin*, és *Reubel Nancy* Városából, a' hová mentenek *Párisból*.

Újjabb kegyetlenkedéseik a' *Frantziáknak*, *Zweybrücken (Bipontum)* Városából 15 elő-kező Személyeket vittek-el magok-kal August. 2-dikán *Metz* nevezetű Erösségekbe. Eggy, az említett 15 Személyek között *Stralenheim* Grófné is.

A' *Saarbrücki* Hertzegnek *Neukircheneri* múlató Kastélyát fel-gyújtották.

Elegyes Tudósítások.

A' *Török* Udvarhoz küldetett *Orosz* Követ, *Kutufow* Generális, a' mint *Konstántzinápoly* felé utazott volna ebben a' hónapban: mindenütt nagy tisztelettel fogadtatott a' *Török* Birodalombéliektől.

Nem tsak arra bírta reá a' *Lengyel* Gyűlést *B. Sievers* *Orosz* Követ, hogy erősítené-meg az, maga meg-eggyezése által is, az *Orosz* Tsászárnénak *Lengyel*-Országban tett új foglalásait; hanem a' *Prussziai* Királyra nézve is hasonlót kellett tselekedni a' Gyűlésnek. Az illy módon körül-nyírt *Lengyel* Közöns. Társaságnak fegyveres ereje nem megy most már többre 24 ezernél; ennek is nagy része tsak fél-rész zsóldot vett a' múltt *Szeptembertől* fogva. Ezen fogyatkozásnak ki-pótolására, javaslotta *Offarowski* Fő-Vezér, hogy az *Orosz* Követtel alkuba kellene éreztetni, azon jövedelmek eránt, mellyekkel az

Oroszok által el-foglalt Lengyel Tartományok tartoznak, a' Lengyel Közönséges-Társaság' Kintstárjába. Mások azt mondták, hogy a' mint 1764-ben *Czartoriski* Hertzeg tselekedett vólt, úgy most is magok fizessék a' Vezérek, a' kormányozások alatt lévő Seregeket; a' Közönséges-Társaság ki fogja annakutánna elégíteni a' Vezéreket. A' *Lithvániai* Vezér adott is már ki négy száz ezer forintot, a' maga Serege' számára.

A' múltt Húsvéti Vásárjában (Sokadalmában) *Lipsia* (*Leiptzig*) Városának, 2349-re ment az újjönnan világ eleibe botsátt, 's árúttatott Irások' száma.

Frantzia Ország.

August. 10-dikén, veszekedések, és vérontások nélkül ment végbe *Párisban*, a' mint írják, az Új - Konstitutió' Innenlése.

Néhai *XVI. Lajos* Királynak szánakozásra méltó Özvegyéről még most sem írhatunk egyebet, egész bizonyossággal; hanem a' mit már jó eleve meg-írtunk: hogy t. i. által - vitetett a' *Templom* nevű épületből August. 2-dikán a' *Conciergerie* nevezetű Fog-házba, olly véggel, hogy a' Revolutzionális - Törvényfzék eleibe állítassék. — *Párisból* is tsak azt írta egy Barátja a' Királyi Háznak, August. 3-dikán: „Nem lehet, úgymond, tudni, mit akar-

nak a' mi Demagogusink (a' Nép' nevében, 's képeben való Uralkodóink) a' szerentsetlen *Mária Antonival*; ha vallyon, ennek is gyilkosi szándékozna-é lenni, mint vóltak az ő jó-lelkű Férjének; vagy pedig nem egyéb, a' mit el-követnek most vele, fenyegetődzésnél, mellynek a' vólna a' tze'llya, hogy meg - akadályoztathatnák annál fogva az eggyesültt Seregeknek előmeneteleket, mellyre útát nyitott ezeknek *Moguntzia'* villza - nyerése, és *Valentzia'* meg - vétele. — Azon Tudósításokat, mellyeket különb - különb - fele Német, és Frantzia Újságok közlének a' *Conciergerie*-be lett vitettetése' környül-állásairól *M. Antonianak*, egybe-vetettük; de egymással ellenkezőknek, következésképpen bizonytalanoknak találtuk. — *Ersébet* Hertzeg - Ászonyról, *XVI. Lajos'* testvér Húgáról, a' végeztetett: hogy mind addig a' *Templomban* tartasson, míg vége nem lesz a' *M. Antónia'* protzellzusának, mellybe ő is belé kerülhet. — Az árva Királyfiról, és ennek testvér Nénnyéről, olly rendelés tétetett: hogy semmi más ne adódjék nekik, hanem tsupán a' mi, életek' fenntartására, és mulattságokra szükségesképpen meg - kívántatik.

Frantzia-Országának, és nevezetessen *Páris* Városának néhány hónapoktól fogva való abrazatját, lehet hasonlítaniunk, a' sok erőszakoskodásokra nézve, egy méhes

kertnek akkori ábrázatjához, mikor here-
 ölés' ideje vagyon. Alig hordják - ki a'
 méhek magok közzül nagyobb sűrűséggel
 az úgy nevezett here - méheket: mint a'
 mennyi Frantziákat hurtzolnak a' *Párisi*
 Frantziák mostanság, résszerént a' *gillotin-*
re, résszerént a' tömlőtzőkbe — melly
kettő különben, tsak nem egyre megy ki:
 mert a' tömlőtzőkből nagyon hamar, és
 közel által-út vagyon a' *gillotinhez*. —
 Még magának a' gillotinoztató vagy ölető
 Széknek — az úgy-nevezett Revolutionale
 Tribunálnak — felső pólta mellől is
 árestomba vitetett Júl. 30-dikán a' Prézés,
Fontenell, mivelhogy azzal vádoltatott,
 hogy sokat tselekedett magától; mint
 nevezetessen ezeket a' szókat is: *A hi-*
szententziáztattaknak jószágaik, a' Közöns.
Társaságra szállanak-által — ki-törlötte
 azon *Aureliánumi* Polgárokra hozatott
 végzésből, a' kik *Bourdon Leonard* nevű
 Nemzet-Gyűlési Tagot meg akarták ölni,
 's ugyan azért halálra ítéltettek.

Kusztin' prótzezzusát el halasztotta
 néhány napokig a' Revolutz. Törvényszék:
 mivelhogy nemelly ahoz tartozó Irásokat
 kapott, mellyeknek meg - vizsgálása időt ki-
 ván.

Talma nevezetű Teátrumi jádzó
 Affzonynak 13 elztendős Fia, áldozatja
 leve, *Kusztinhez* viseltető indulatjának,
 Auguft. első napján. Azt találta t. i. ki-

erefzteni a' száján, hogy a' Had - Minister *Bouchotte* inkább meg-érdemlené a' gil-
tinoztatást (fő-vételt), mint *Küfztin*. —
Ezen szavaiért nyakon ragadtatott a' szegény
Gyermek, 's el-mettzetett a' nyaka. —
Szintén olly kedvességben vagyon tud. ill.
Bouchotte a' Jákobinusok előtt, mint a'
milyen gyűlölségben *Küfztin*.

Az újabb Tudósítások szerént, nem
öletett-meg az említett Iffjú; hanem tsak
árestomba tétetett.

Vestermann Generális ügyében — a'
ki azért fogatott el, hogy előbbeni győze-
delme után, szerentsétlenül hartzolt a' Ki-
rályt - kívánókkal — nem hozott szenten-
tziát a' Rev. Törvénszék; hanem egy ha-
di Törvénszék állittatott fel annak meg-
ítélésére.

B é t s.

Az esztendőnként elől-fordúlni szokott
Magyar Nemzeti jeles Innep, szokott tzer-
moniával tartatott itten a' múltt Vasárnap.
Prédikállott annak alkalmatosságával Tisz.
Alexovits Basilius Úr. Beszédének tárgya
a' vólt: hogy *Szent ISTVÁN* Király,
Keresztyénekké, következésképpen ember-
séges Emberekké is tette a' Magyarokat:
mert az Ember nem lehet — úgymond —
emberséges Ember, ha tsak nem Keresztyén.

Egy árkus Tóldalékkal.

T O L D A L É K

A' Magyar Hírmondónak, August. 27-dik napján, 1793-ban költt árkusához.

J e l e n t é s e k .

Az általunk fel tett 50 aranyokból álló érdempenzért készült, 's hozzánk fel küldött Magyar Grammatikákat, mi minden idő halasztás nélkül Erdélybe le küldöttük meg vizsgáltság és meg ítéltetés végett, a' hol már ez előtt ezftendővel által mentek két helyen is a' próban. Azután ugyan a' mi intézésünk-ből Debretzenbe kerültek; de innét (a' mint tudósítatunk) még eddig is meg nem szabadulhattak: mivel a' kik azoknak meg-visitálását magokra vállalták vólt, hivatalbéli kötelességeik miatt, azoknak fel-olvasására, folytában való időt magoknak éppen nem vehettek: hanem azt, akarattok ellen, sokszor kéntelenítették félbe szakasztani. Sok időt kívánt más részről, az említett Grammatikáknak hozfzú vólt is; mivel valamire valót, azomban rövidet, nem is lehetett készíteni: de még több időt vont-el, némely azokban lévő Tzik-kelyeknek meg-rázása és meg fontolása; eltölt gyakorta tsak egy a' félékről való küllö-désekben, öt hat óra is, míg nyomosan meg állapítódhattak.

Minekutánna pedig mind azon Grammatikákat, nem külön külön magokban, hanem együtt léteben fel-olvasták az oda való Ítélo Bírák, és azokra Jegyzéseiket fel-tették

vólt: egyet közzülök széllyel szedetvén, le-
 íráttak oly véggel, hogy majd Jegyzéseiket
 ahhoz toldják, és nekünk úgy küldjék meg ki-
 nyomtattatás végett. Mert ámbár kivált az
 A. B. C. betűk alatt lévő Grammatikák írói,
 igen nyűgös munkába botsátkozván, nem
 csak nagy fáradsággal, hanem valójában tu-
 dós emberekhez illendően képzítették is el mun-
 káikat; és ehez képest, nem csak a' feltett
 jutalomra, hanem annál fokkal nagyobbra és
 többre, mind a' hárman érdemeseknek itél-
 tetthetnek: mindazáltal, mivel hihető, hogy
 munkáikat csak magokban dolgoztatták, sok
 a' félék nem ötlödhettek elméjékbe, mellyeket
 ha gondolatjaikat és találmányaikat mások-
 kal közölhették volna, kétség kívül feltalál-
 hattak volna; és fel tehetni, hogy az őltá magok-
 ban is sokat találtak és látnak, a' mellyek mun-
 káikból ki-maradtanak, vagy tulajdon magok
 által is meg-változtatódnának. Az ilyenekre
 tehát, (mellyek azomban a' Magyar Nyelv-
 nek nem csak Hístoríai módon való elő adásá-
 ra tartoznak: hanem valóságos természetire,
 az eredetire és fundamentomira, a' mellye-
 ken épül) az említett Érdemes Írók Munkái-
 nak fel o vasttatásakor, és azokról való elmél-
 kedéseik közbe, reáakadván azoknak Olva-
 sói; Jegyzéseiket, mint közelébb említődött,
 toldalékul akariák egyik Grammatikához
 adni. De ismét sok okokra nézve, ezen fel-
 tételeket lehetetlenek tapasztalván, végezetre
 véletlenül arra adták magokat, hogy önnön
 magok képzítenek már most egy Grammatikát;
 igyekeztvén abban, a' mennyire telhetik, min-
 deneknek töviről hegyire menni, és nyelvünk-
 nek eredetit 's Tulajdonságait, egyfizer'smind

a' Filozofia szerint is elő adni; azon nem kevéssé sajnálkozván, hogy Munkájokat ez ideig végre nem hajthatták: de bizonyos, hogy már az nem sok hijával vagyon. Mihelyest elkészül ezen munka; azzonnal tudtára fog adódní az Érdemes Publikumnak; nem különben az is: mi végeződött a' meg vizgáltatott Magyar Grammatikák eránt?

Nagy szívem fájdalmával olvasom ma a' Magyar *Hírmondóban* azt a' két költött Ujságot felőlem, hogy én Tituláris Apátúrsággal tiszteltettem meg, és hogy mostanság Teátrumi Játékokat készítgetek. Ezeket valami nem épen jó barátom írta hírem nélkül az Urakhoz. Mert én se nem nyertem Tituláris Apátúrságot, se nem készítgetek teátrumi Játékokat mostanság, hanem fogytán lévő Physikámnak új ki-pallérozásán tehetségem szerént dolgozom; mellynek is már a' 12-dik Arkosa izzad Budán a' Magyar Univerzitás' sajtója alatt. Azért kérem nagy szeretettel az Urakat, méltóztassanak ezen feleletemet is bé-iktatni a' *Hírmondóba*; hogy annak a' kissebbségemre tzelező költött Ujságnak Hitel ne adassék. *Pestén* Aug. 5-dik napján 1793.

Horváth János. C 10 8

Magyar Országból Jul. 30-dik Napján

Én már régtől fogva botránkozom az Uraknak az Ujság Taxája felől való gyakor kihirdetésekből: mivel az Urak mindenkor csak tíz tíz Rh. forintokról emlékeznek, a' minthogy ezen mostan folyó eszt. Május utolsó napján hozzánk ki-küldött Magyar *Hír-*

mondó Újságnak leg-utolsó Lapján is csak 10 tíz forintról vagyon emlékezet: azomban, mi már egynehány esztendőktől fogva itten körül belől régen 11, tizenegy Rh. for. kat fizetünk az ide való Postára; mert különben fel sem veszi a' pénzt; a' minthogy ezen meg fizetésről, ezen Postának Recepiszójét nagyobb bizonyásnak okaért imé ide zárom: már nem tudom, mi tévedünk é el, vagy az Urak; mert a' Posta-Mester Úr' fáradságát 's hűségét (ha ugyan volna) más fizetéssel, 's ajándékkal szoktuk rend szerént ki-pótolni, és így ha az Uraknak kívánságok szerént csak tíz tíz Rh. for. küldődik, úgy csak a' Posta-Mester Úr esztendőnként profitéroz magának 60 's 70 Rh. forintokkal. Ide járulván az is, hogy a' melly Újságot az Urak a' Posta-Mester Úrnak fáradságáért ingyen küldenek, N. Prédikátornak esztendőnként által adta maga a' Posta-Mester Úr, még pedig 12 Rh. forintokért, azt mondván: hogy már az Urak annyira vitték volna fel az árrát az Újságnak; és így magának a' Posta-Mester Úrnak már nem lévén Újsága, ez a' Rendtelenség következett belőlle, hogy nekünk 's másoknak kell szenvedni hátra maradált; mert a' miénk hol egyiké, hol másiké mindenkor el marad, úgy hogy részemről a' múlt fél esztendőben, több oda maradott tíz Darabnál, a' Postán csak e' volt a' felelet, hogy nem jött. Ó valjon meddig 's mikor lehet Országunkban az ilyen Törvénytélenségnek nyakát szegni!!!

*Nem régen következő tizimű könyv jött-
itten ki nyomtatásban:*

Einleitung in die ungarisch-philosophische Sprachlehre, durch *Georg Nagy*, weiland

Subrektor des Gymnasiums zu Ödenburg, hernach evangelischer Prediger im Markflecke Harkán. Wien gedruckt mit Hummelischen Schriften. Nagy 8-ad rétben. 351 old.

Az árra 1 for. Találtatik itt Bétsben Hummel Dávid és a' Tárfaság nyomtató mühelyében auf der Freyung zum 3 Hacken. — Doll Könyvárosnál am Stephans Freydhof; Ludewig Könyvkötónél in der Singerstrasse: Haafznál auf dem Schulhof, vagy Jesuviter Platzel; Hermann Könyvkötónél im Strohgafzel; Hörling Könyvárosnál in der Bognergasse nächst den Todtenkopf; Nemes Schmidt-bauernek Könyváros boltjában am Graben. Találtatik Sopronban is magánál a' Tiszt. Szerzönél; Po'sonban Vilfing Könyvkötónél; Györben, Pesten, és Kőszegen.

Della Libertá e dell' Eguaglianza degli Uomini, e dei Cittadini colle considerazioni sopra alcuni nuovi Dommi Politici ed appendice. Opera del Signor Conte *Ayala*. Traduzione Italiana della prima edizione. Libertate modice utendum. Temperata illa, salubris et civitatibus, et singulis est; nimia, et aliis gravis, et ipsis, qui habent effraenata est, et praeceps. Tit. Liv. XXXIV. 49. Vienna, presso Ignazio Alberti MDCCXCIII. 4-ed rétben, 445 óldal. — Ezen Könyvet, Hertzeg *Kuspoli Ferentz*, Nápolyban vólt Követünk fordította, Gróf *Ayala* Bétsben múlató Raguzai Követnek Frantzia nyelven irtt munkájából: *De la Liberté et de l'égalité des hommes, et des citoyens 's a' t.*, 's maga költségén igen pompásan, de tsak hatvan-szor, ki-nyomtattatta, és a' nyomtatványokat

némelly országoló Fejedelmeknek el-ajándékozta. — Mi Szerentséseknek tartjuk magunkat, hogy ezen igen ritka Könyvnek egy nyomtatványára szert tehattünk.

Montova coi suoi Rapporti al Bene della Monarchia brevemente dimostrata da *Francesco Tonelli*, Giureconsulto Collegiato Mantovano Delegato alla publica Istruzione e Direttore del Regio Ginnasio di quella Città e Provincia. Vienna appresso d' Ignazio Alberti. MDCCXIII. 4-ed rétb. 147 oldal.

Nemes Fűskúti Landerer Mihály Po'sonyi, Pestii, és Kassai Könyvnyomtató és Könyv-árus Úrnál találtaknak következendő ki-nyomtatott új könyvek:

Mátyus István, M. D. Ns. Küküllő, és Maros Székből egyesültt Vármegyéknek R. Physikusa, O és Új Diaeticájának 6-dik Darabja, 1793 2 for. Mind a' hat Darab 9 for.

Herfort és Klárka, valami az érzékeny szíveknek kedvéért 8. rétb. 1793 1 for. 15 kr.

Magyar Gyász, vagy is Második Lajos Magyar Királynak a' Mohátsi mezőn történt veszedelme 8. rétb. 1793 30 kr.

Extractus Stephani Verböczi; five succincta explicatio decreti Tripartiti Juris consvetudinarii I. Regni Hungariae. Cum distincta ad quamlibet materiam applicabilium Titulorum Articulorum provocatione in usum Tyrorum Causantium et Procuratorum 8-ad rétb. 1793 1 for. 30 kr.

*Po'sonban Wéber Simon Péter Könyvnyomtató
műhelyiben illy tizmit Köny nyomtattatik
mostan :*

Rontó Pálnak, egy Magyar Katonának, és Gróf Benyóvszky Móritznak életek, földön, tengereken, álmélkodásra méltó történeteiknek, és véghez vitt dolgaiknak leírása, a' mellyet Hazánk Dámáinak kedvéért verssekbe foglalt Gróf Gvadányi Jó'sef Magyar Lovas Generális. Ezen Munka a' Pesti vásárig ki fog a' sajtó alól jönni. Találatnak fellyebb nevezett Wéber Simon Péter Úrnál azon Gróf munkáiból más nyomtatványok is, u. m. — Egy falusi Nótáriusnak Budára való utazása; Török háborúra tzelozó gondolatok; XII. Károly Svétzia Ország Királyának élete, és álmélkododált felül muló vi tézségének leírása 's a' t.

Sok helyekről írtak hozzám, a' kinek később esett értékre Broughon Religiói Lexiconának általam Magyar nyelven lett ki-adása, lehetne é még praenumerálni? Eleinte némellyeknek küldött leveleimben feleltem. De az illyen kérdező levelek gyakran övén hozzám, mindeniknek felelni bajos. Itten tehát jelentem az É. Publicumnak, hogy a' kik a' jövő Pesti János Fő-vételi vásárig, vagy pénzeket hozzám küldik, vagy ha az alkalmosság nem léte miatt addig nem küldhetvén, levél által tudósítanak, azoknak is a' három Darabokból álló egész munka 4 Rb. forintért adódik. A' kik pedig számos exemplárokat akarnak, azoknak minden tízre egy ingyen megyen. A' nevezet munkát ki ki bizvást keresheti a' jövő Pesti vásárkor a' Hatvani kapun kívül jobb kézre a' Felner Kerékjártó házában Komáromi és Posoni Typographus Wéber Úrnál. A' kiknek pedig módjok vagyon az el-vitetésben, Komáromból akar mikor vehetük. Ezen munkának egész titulussa ez : Broug.

thonnak a' Religióról való Hiftóriai Lexicon, a' mellyben a' Világ kezdetétől fogva a' mai idöig a' Pogányoknak, Zsidóknak, Keresztyéneknek, Mahumedánusoknak Tudományok, Isteni-tízteletek, Ceremoniájik, szokásaik, He-lyeik, Személlyeik, Irásaik, azoknak Történe-tekkel együtt a' leg jobb Irókból elő adattat-
nak. Magyar nyelvre fordította, és sok eredeti Articulásoknak bővítésekkel, sok újaknak hozzá adásokkal, a' Szent és Világi, Régi és Új Hiftóriáknak és Könyveknek meg értésekre ki bocsátotta *Mindszenti Sámuel* a' Rév-Komáromi Evang. Reformáta Ekkle'siának Prédikátora. Komáromban. *Wéber Simon Péter* betüivel. 1792 — 1793. A' Könyv vagy on 8vo maj. két columnára Mannsfeldnek Garmond' Antiqua nevü betüivel, három Darabban. I. Darab A — C. II. Darab D — M. III. Darab N --- V.

Ezen Munka el-készülvén, Abbas Ladvocátnak Dictionnaire Historique-Portatif nevü könyvét és az Anglusok Senecájoknak Hall Jó'sefnek az Ó és Új Testamentomi Szent Hiftóriákra való erköltsi Elmélkedéseit fogom Sajtó alá adni, mellyről nem soká bő-
vebben. Rév-Komáromban.

Mindszenti Sámuel.

Az orvosi Tudományban ki adott szép Magyar munkáival már magát eléggé esméretésé, 's érdemes-sé tett *R á t z S á m u e l Ú r*, ismét egy munkát ajánl az érdemes Közönségnek elő fizetésre, ilyen titulus alatt:

A' Törvényes orvosi Tudománynak, és az orvosi Politziának rövid summája, mellyet magyarul ki-
adott *R á t z S á m u e l* Pestenn a' Tudományok Universitássábann egyik Közönséges és Rendes Tanító.

A' Könyvnek Tekéntete.

Bé-vezetés :

I. *A' Büntető Törvény-székhez tartozó esetekről.*

A' holt testnek meg-*visgálásáról.* — A' fel-bontásra szükséges helyről. — A' holt testnek helyhez-*tetéséről.* — A' fel-bontásnak idejéről. — A' fel-bontásra szükséges eszközökről. — A' fel-bontásnak rend-*jeiről.* — A' holt testnek külső *visgálásáról.* — A' ka-ponyának fel-bontásáról. — A' nyaknak fel-bontásá-*ról.* — A' mejnek fel-bontásáról. — A' hasnak fel-*bontásáról.* — A' karoknak fel-bontásáról. — A' holt testnek be-*varrásáról.* — A' Törvény-székhez adandó feleletek-*ről.* — Jelei a' seb által tétetett halálnak. — Az el-*kerülhetetlen halálos sebekről.* — A' történetből halálos se-*bekről.* — Jelei a' törődés által okoztatott halálnak. — Jelei a' fel-*akasztásból okoztatott halálnak.* — Jelei a' vízbe halásból okozott halálnak. — Jelei a' meg-*fúlástól okozott halálnak.* — Jelei a' rossz orvoslástól okozott halálnak. — Jelei a' méreggel tsi-*nált halálnak.* — Jelei a' maga meg-*ölésből származott halálnak.* — A' Gyermekek ölésről közönségesen. — Jelei a' seb által tétetett gyermek ölésnek. — Jelei a' törődés által tétetett gyermek ölésnek. — Jelei a' *fulasztással tétetett gyermek ölésnek.* — Jelei a' vízbe öléssel tétetett gyermek ölésnek. — Jelei a' meg-*nem kötött köldök-sinórral tétetett gyermek ölésnek.* — Jelei az illendő orvoslásnak el-*mulatása miatt történt gyermek-halálnak.* — Jelei a' gyermek el-*hajításnak.* — Jelei a' Torturára alkalmas testnek. — Jelei a' büntetést el-*szenvedhető testnek.* — Az ijjesztő, és kínozó büntetéstől kiket kell meg-*menteni.* — A' halálos büntetéstől kik vétetnek-*ki.* — A' gonosz-*tévőknek mentsége.* — Jelei a' meg-*bomlott elmének.* — Jelei a' nem szabad akaratnak. — Jelei a' tudat-*lanságból származott gonosz-tételnek.* — Jelei az árta-*ni nem akaró szándéknak.* — Jelei a' törvénytelen rossz ki-*keresésnek.*

II. *A' Polgári Törvény-székhez tartozó esetekről.*

Jelei az örökségre alkalmas gyermeknek. — Jelei a' törvényes, és törvénytelen apának. — Jelei

a' törvényes és törvénytelen anyának. — Jelei az elevenen született gyermeknek. — Jelei a' halva született gyermeknek. — Jelei a' meg-ért gyermeknek — Jelei az eleve ért gyermeknek. — Jelei az éretlen gyermeknek. — Jelei a' későn született gyermeknek. — Jelei a' titkon alá-tétetet gyermeknek — Jelei a' fogantatás után reá fogantatott gyermeknek — Jelei az első szülöttnek a' kettős szülésben. — Jelei a tetetett terhességnek. — Jelei a' titkolt terhességnek. — Jelei az előre ment szülésnek. — Jelei a' tettettett szülésnek. — Jelek a' molának szüléséről. — Jelei a' szüzeségnek. — Jelei az erőszakos paráznaságnak. — Jelei a' természet ellen tettett paráznaságnak. — Jelei az élet időnek. — Jelei a' tettettett betegségnek. — Jelei a' titkolt betegségnek. — Jelei a' reá-fogott betegségnek.

III. *A' Szent Papi Székhez tartozó esetekről.*

A' Házásoknak el-választásokról közönségesen. — Jelei az Affzonyi magtalanságnak. — Jelei a' Férjfi tehetetlenségének. — Jelei az éktelen gyermeknek. — Jelei a kétséges Nemnek. — Jelei az ördöngösségnek. — Jelei a' Boszorkányoknak, és ördöngösöknek. — Az igaz magyiának fundamentoma. — Jelei a' tsuda állatoknak. — Jelei a' kerefztségre alkalmas gyermeknek.

IV. *Az Igazgató - Székhez tartozó esetekről.*

Az orvosi Politziától közönségesen. — A' Magiffrátus hivatalja a' nép egészségének fen tartásában. — A' Magiffrátusok hivatalja a' ragadó betegségekben. — A' Magiffrátusok hivatalja a' beteg polgárok körül. — A' Magiffrátufok hivatalja a' történetből megfúladtak körül — A' Magiffrátusok kötelessége a' házassuló szeméjek körül. — A' Magiffrátusok hivatalja a' népnek szaporodása körül. — A' Magiffrátusok hivatalja a' terhes szeméjek körül. — A' Magiffrátusok hivatalja a' szülő szeméjek körül. — A' Magiffrátusok hivatalja a' most született gyermek körül. — A' Magiffrátusok hivatalja a' gyermekeknek tartásáról, és nevelésekről — A' Magiffrátusok hivatalja a' holtak körül. — A' Magiffrátus hivatalja a' marha döghen. — Az Uralkodó Fejedelemnek hivatalja, az

orvosi iskolák körül. — A' Magisztrátusok hivatalja az orvosló Szeméjeknek fizetések körül.

Ezekből már előre által lehet látni, hogy ez a' könyv minden olvasónak hasznos, és kellemetes lehet. A' kinek tehát kedve léfzen ennek a' könyvnek megszerzésire, a' fizessen előre egy Rh. Forintot és 30 kr. a' költségnek pótolására. A' kik előre nem fizetnek, azoknak két Rh. forintokon fog adattatni a' könyv. — A' ki pedig tíz könyveket egyszerre véfzen, annak a' tizeneggyedik könyv ingyen fog adattani. — Az elő fizetés felvételéig 1793-dik esztendőben Novembernek első napjáig. — P e s t e n Weingand könyvárosnál. — B u d á n ugyan azon könyvárosnál. — K o l o s v á r o n Tit. Dr. Incze Mihály Úrnál. — N. V á r a d o n Patikárius Fuchs Jó'sef Úrnál. — K a s s á n Tit Vitéz Imre Úrnál. — D e b r e c z e n b e n Chirurgus Szántai István Úrnál.

Érdemes Hazánkfia Gellei Mihály, az orvosló Tudománynak Doktora, és némelly, Béts városa mellett Lántz nevezetű Helységben általa felállított Mezei Orvoslásnak Igazgatója, már Ifjúságban annyira ki-mutatta magát minden iskoláiban, hogy ámbár Magyar lévén, Bétsben, azon gazdag Vipdhági fundációba, bé vétetett, melly tsak egyedül német Ifjak számára vagyon felállítva, és azzal más Hazafiának is-utatt nyitottezen fundációra. Tanulója lévén az orvosló Tudománynak, félre tett minden authoritást, és vak engedelmességet, mellyek által majd minden ifjú orvosok általlyában az öregebbeknek példáját vakon követvén, tsak tökéletlen Tudományt szereznek magoknak; bizonyos siffemát tsinált magának, mellyet sem authoritásra, sem vak hitelre, sem bizontalan Hypothefisekre, hanem maga tapasztalására, és az orvosló Tudománynak próba köve által (Criteria veritatis medicae) nyilván valóságra hozott, fel-talalmányokra épített. Több mint 400 hólt tesinek felbontzolásá, vizsgálása, és le-írása által módot talált, és világosan meg-mutatta azt, miképpen lehetfen a'

világ előtt még eddig gyógyíthatatlannak tartatott nyaválákat meg-orvasolni. Ő volt az, ki a Párisi tudós Társaságtól fel-téteztett kérdéft a' ragadó nyaválákról, meg-fejtette, és azoknak meg-gyógyíthatóságát olly világossan meg-mutatta, hogy 346 Concurrensek között a' fel-tett Praemiumot el-nyerte, azon kívül néhaj 16-dik Lajos Frantzia Királytól egy 100 livra nehézségű Emlékeztető Pénzt; az említett Társaságtól pedig, mint annak levelező Tagja Diplomát kapott, melly időtől fogva más több Társaságoknak tagjává választott Olasz, Anglia, és Német Országokban.

Az általa fel-talált orvoslás módjának leg-bizonyosabb próbáját önnön magán tapasztalta, magát t. i. több mint két száz esztendőktől fogva familiájában uralkodó vér hányásból és száraz nyaválából, szerentséfen ki-gyógyította, midőn már minden orvosok kétségbe-estének volt élete felől. Ezen és más szembe-tünő példák által indittattván bóldogúlt második Leopold Tsáfszár, Gellei Urat nem tsekély summa pénz és Atyai intések által arra ösztönözte, hogy ezen nyári orvosságot, a' szenvedő Publikumnak hasznára, mellyből tsak Béts' városának esztendőnkint majd hat százon hálnak el az említett nyaválákban, közönségesebbé tegye. Egyszer smind arra is kiválasztatott ezen Hazafi, hogy Ő Felségét 1791-dik esztendőben Olasz Országba intézett utazásában kövesse, melly alkalmatossággal Velentzen, Páduán, Florentzián és más nevezetesebb városokon által utazván, külömbféle példáit mutatta Tudományának, főképpen a' mellyi nyavalyákban.

Ezen időtől fogva már 394 betegeknek, kiken többnyire az el-száradt halál képei valának, vissza adta életüket. Azért midőn ama híres Anglus Physikus Birgminthon látta volna, melly szembetünöképen testesednének azon ki-száradt Skeletomok ezen orvoslás által, ezeket mondta: *The young man has the very secret, to be eterneli red bi his art.* Az az: ezen ifjú ember, fel-találta a' valóságos titkot, magát halhatatlanná tenni tudományá által, Ezen időtől fogva már több izben hivatott Londonba, ahol minden látogatásáért a' betgek egy guinét (két aranyot) nyer az orvos, de inkább akart tsekély

szerelessége mellett meg-maradni hazájában, mintsem idegen országba vinni Tudományát, a' nagy igérete-kért, jól lehet leg nagyobb gyámolat el vesztete is Leopold Császársban, 's orvos Társainak irigységek nagy mértékben ellene vólt: de már most ezeknek szívét is ha nyilván nem is, de titkon magához von-zotta.

Azon könyvetskében, mellyet ilyen Homlok írás alatt: *Abrisz einer Molken und Landkuranstalt für verschiedene hartnäckige Krankheiten* ki botsátott, és mellyet Doll Bétsi Könyvárosnak, boltjában 20 kr. lehet találni, röviden meg írta némelly jelesebb tulaj-donságait ezen orvoslásának. A' Tytírka, mellyel ezen orvosságnál élni szokott, Juh és Ketske téjből készítettik, mellyet egy ezen végre ki választatott, és orvos füvekkel bővelkedő hegyen legeltetnek, a' más orvosságokat pedig maga készitti mindennemű hasznos terméséből a' természet hármos országának, Ezek mellett fel-találtatnak itten minden lehetséges jó al-kalmatosságok, mellyek az orvoslandó betegnek hasznára, 's gyönyörködtetésére szolgálhatnak, és mel-lyek az orvosság ideit némelly nyájas mezei mulat-ságra fordittyák, Béts várossának gyönyörködtető vé-dékén, úgy mint: Jó eledelek, egy személyre napon-ként 40 kr. lovaglás és kotsizás; vagy hajókázás, ama híres udvari vadkertben. Ezekhez járulnak azon keillemetes mulatságok, és nyájas Társaságok, mel-lyek a' Felséges udvar kedvéért tartattnak, melly nyárban a' közel lévő Laxenburgi kastélyban szokott mulatni.

Ezek után az is tudtára adatik a' Hazának, hogy ezen Hazánkfia a' himlő bé-oltást is (inoculatio) olly szerelességen folytattya, hogy még eddig egy gyermek sem holt meg keze alatt, és a' mi több, még beteg sem vólt. Az 'egész orvoslás nála hat arany, holott a' városban 30 arany sem elegendő.

A' ki ezekről nagyobb világosságot kíván ma-gának szerelessége, az levél által magához Gellei Úrhoz folyamodhat, kihez a' levelet ekképpen lehet utasi-tani. *An den Herrn v. Gellei Medicinæ Do-ctor und Director der Landkur-Anstalt. Wien am Bauernmarkt Nro 531. im 2ten Stock.*

P. Hermolaus' — Egyházi Beszédeinek 4. dik Kötettye, mellyel az egy esztendőre-való Vasárnapi Beszédek' folyása bé tölt: el-készült. Találtatik: Po'sonyban, Budán, Tatában, Nagy-Váradon a' PP. Kaputzinusok' Kalafitromában. Arra valamint a' többi Köteteknek 1 R. fl. Az egész esztendei 4 kötetekből álló folyásnak pedig: 4 R. fl. Ugyan ott kaphatni P. Hermolausnak egyéb Magyar munkátskáit is: mellyek az első Kötetnek Magyar elő-járó beszédében említetnek.

T. T. Rátz István Csóri Ref. Prédikátornak a' szép Eggyeffégről szóló Verseit, következő tzim alatt botsátotta világ eleibe egy jó Akarója: A' szép Eggyeffég: szoll Nemes Magyar Országhoz, látván azt: hogy a' Nemes Hazában mindenféle Rendek és Státusoktól nagyon kedveltetik.

Nemes Magyar Haza! köszönöm jószágod,
 Hogy meg változtatván előbbi óságod,
 Engem lakozásra kebeledbe vettél,
 'S mélly szeretetednek izéljáfél ki-tettél.
 Ez előtt én velem keveset gondoltál,
 Bár hasznosnak lenni sok helyt' tapasztaltál;
 Azért kebeledben víg múlatozásom
 Nem helyheztezhetém tsendes lakozásom.
 De, Nemes Magyar Ifj! el-tünnvén felleged,
 Meg szünnvén háborús, 's szélveszes Tengered
 Nékem víg karokkal parolát nyújtottál.
 Mellyel bút 's bánatot, rólam el-sujtottál
 'S ama Nagy Jó'sefnek tsuda böltséfsége
 Küldé kebeledbe, 's Leopold kegyessége

Már minden szeglidben kedves én szeméjém
 Melly kedved' add óh Ég! örökké szemléljem
 Szeret engem a' mint a' Mennyei Felség:
 Ugy Szeret a' Magyar város, 's falúhelység;
 Szeret valójában mindenféle vallás
 Mint ezt bizonyítja a' fokféle hallás,
 Királyok, Magnások engemet szeretnek,
 A' Cancelláriák éppen meg nem vetnek,
 Szeret, s' kedvell a' fő, Hét Személyű Tábla,
 Szeretnek többen is, visgáld tsak odább-la,
 Szeret a' Felséges Királyi Tanács-ház;
 Mert látja, nem vagyok éppen ijjesztő váz,
 Szeret mindenféle nemesült Törvény-Szék:
 Mert beunek én vagyok dupla erőfs értz-ék.
 A' Tekintetes fok Vármegyéknek szépe
 Az én szerelmimnek fok ragyogó képe.
 Szeret kiváltképpen az Augustai Hit,
 Az Helvetziai, nem tselekszik mást mit.
 Ezek hogy szeretnek képit mulogatják,
 Templomikat midön közre botsájtgatják.
 Minap Sátor-alja-Ujhely úgy örüle,
 Hogy egy Templomában, két nyáj egybe gyüle
 'S az Egyek Uranak Szent tiszteletével
 Zenge a' szent Templom, Ének' énekével,
 Meg mutatták itten a' Helvetikusok,
 Melly kedves feleik az Augustánusok.
 Ez az Ekkle'sia ez hírrel ékesült,
 Hogy benné két fél Nyáj, ekképpen egyesült
 E' példát Csór, Csurgó, 's más hely is követi
 'S az ellenkezőket, ezzel integeti
 Tizen-hetedik nap Julius Havának,
 A' Csóriak is hát erre rá állának,
 Hol noha ugyan egy a' Vallás-Tartója,
 De még-is fokféle annak a' vallója.
 Első Róma, osztán Helveta, Augusta,
 A' mint régen a' fors kotzkájokat huzta.

Ezek közt' Calvinus egygé lett Lutherrel
 'S tele gyült Temploma két-féle emberrel.
 A' melly ízép énekkel Ujhely illykor zenge,
 Itt is a' két-fél Nyáj ajakán a' penge,
 Olztán Palotának egyik Tanítója,
 Lett az egész Nyájnak böltsen oktatója,
 Tisztes Hrabovszky György, róllam emlékezett
 Majd két órák alatt, 's engem emlegetett,
 Száz harmintz-harmadik 'Soltár vólt letzkéje,
 Melly a' szép egygesség különös személyje.
 E' bölts, 's tudós Férjfi meg-is fejtegette
 Az említett 'Soltárt, mihelyt sorba vette.
 Ollyan hathatóssak vóltak beszédei,
 Hogy Szemeknek hultak, sok édes könyvei,
 Beszédét bé-zárta buzgó könyörgéssel,
 Mindenért intézett ízép esedezéssel.
 Könyörgött a' néppel újult Királyunkért
 Első Ferentz ki lett, Felséges Urunkért,
 Utánna az Ország fénylő Olzlopait
 Hozta bé a' Rendbe, 's minden Magnásait;
 Nem félejtkezett el Fejér Vármegyéről,
 Ennek Méltóságos 's kegyes vezéréről.
 Kinek ez Helyt lévő egész Uradalma,
 Légyen (így könyörge) az Úr nyugodalma.
 Ezek után olztá az Úr Vatsoráját,
 Így legelteté itt, maga fele nyájját.
 Látod, Nemes Haza! melly szép az egygesség,
 Így nő, 's nevelkedik azzal a' kegyesség.
 Szeress hát engemet, mint magad szereted
 Így lessz' mindenekben jó elő-meneted

T. T. R. I. Csóri Ref. Pr.